

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 250/2020
15.10.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из с. ..., ..., чији је пуномоћник Горан Деспотовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде РС, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2343/2019 од 10.09.2019. године, у седници одржаној дана 15.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2343/2019 од 10.09.2019. године тако што **СЕ ОДБИЈА** жалба тужене Републике Србије и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Врању П 3047/18 од 22.02.2019. године у усвајајућем делу става првог и у ставу другом изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању П 3047/18 од 22.02.2019. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе и боравка у притвору у периоду од 10.09.2011. године до 27.12.2011. године исплати износ од 400.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 22.02.2019. године до исплате, док је одбијен као неоснован део захтева тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ од 400.000,00 динара за период од 09.02.2016. године до 22.02.2019. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 73.100,00 динара, при чему на износ трошкова на име заступања у износу од 37.500,00 динара законска затезна камата тече почев од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2343/2019 од 10.09.2019. године, преиначена је пресуда Основног суда у Врању П 3047/18 од 22.02.2019. године у усвајајућем делу става првог и у ставу другом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе и боравка у притвору у периоду од 10.09.2011. године до 27.12.2011. године исплати износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 22.02.2019. године до исплате. Обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 108.750,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијену пресуду у смислу члана 403. став 2. тачка 2. и члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 55/14), па је нашао да је ревизија тужиоца дозвољена и да је основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању против тужиоца као окривљеног је решењем истражног судије Окружног суда у Врању Ки 30/04 од 27.02.2007. године одређен притвор у трајању од 30 дана који, се рачунао од 10.09.2011. године када је по потерници лишен слободе због основане сумње да је извршио кривично дело отмице из члана 64. став 2. у вези става 1. КЗ РС, у вези члана 22. КЗЈ. Пресудом Вишег суда у Врању К 74/11 од 22.12.2011. године, тужилац је осуђен на казну затвора у трајању од три године. Решењем истог суда 23.12.2011. године, тужиоцу је продужен притвор до упућивања у установу за издржавање казне или најдуже док не истекне време трајања казне из првостепене пресуде. Виши суд у Врању 26.12.2011. године, донео је решење К 74/11 којим је прихваћено понуђено јемство у износу од 10.000 евра као гаранција да окривљени неће побећи и да ће се одазвати позивима суда након чега је пуштен на слободу дана 27.12.2011. године. Кривични поступак окончан је правноснажном пресудом Вишег суда у Врању К 122/12 од 04.03.2013. године, којим је према тужиоцу као окривљеном одбијена оптужба услед апсолутне застарелости кривичног гоњења. Тужилац је у притвору провео 109 дана од 10.09.2011. године до 27.12.2011. године. Неосновано лишење слободе изазвало је код тужиоца душевне болове због којих је претрпео нематеријалну штету. Тужилац се у кривичном поступку изјаснио да није осуђиван, а тужена није доказала супротно. Пре подношења тужбе у овој правној ствари тужилац се 14.10.2015. године, обратио Министарству правде РС са захтевом за обештећење ван спора, али споразум није постигнут.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је применом члана 560. став 1. Законика о кривичном поступку (“Службени лист СРЈ”, бр.-70/2001, 68/2002 и “Службени гласник РС”, бр.58/2004....72/2009- важећег у време када је тужиоцу одређен притвор) и у смислу члана 584. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/2011, 121/12), закључио да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете, коју је претрпео због тога што је неосновано лишен слободе и боравио у притвору и обавезао тужену да ту штету накнади тужиоцу на основу члана 200. Закона о облигационим односима – ЗОО, којим је прописано и право на накнаду штете због повреде части, угледа и слободе и права личности, чији је узрок неосновано лишење слободе. Тужена је, сагласно одредби члана 172. ЗОО, одговорна за штету коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободе и времена проведеног у притвору, које је резултирало одбијањем оптужбе услед апсолутне застарелости кривичног гоњења.

Другостепени суд је заузео другачије правно становиште и одбио тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе закључивши да је тиме што је одустао од предлога да буде саслушан као парнична странка, па овај доказ није изведен, тужилац пропустио да у смислу члана 231. ЗПП докаже битне

чињенице из којих би се на несумњив начин могло утврдити да ли је услед неоснованог лишења слободе претрпео душевне болове и њихово трајање и јачину.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Прихватајући у потпуности изложене разлоге првостепеног суда овај суд налази да су основани ревизијски наводи тужиоца о погрешној примени материјалног права, јер одсуство саслушања тужиоца као парничне странке не може бити разлог за одбијање тужбеног захтева (у целости). Ово из разлога што код повреде права на слободу као једног од права личности, која се ноторно догодила у овом случају неоправданог лишења слободе, довољан је сам настанак повреде права личности, па није потребна претпоставка штете настала постојањем душевног бола. Специфичности које постоје код ове накнаде нематеријалне штете, оправдане су чланом 5. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, која се односи на право на слободу и безбедност, који предвиђа да свако ко је био ухапшен или лишен слободе у супротности са одредбама тог члана Конвенције има утуживо право на накнаду. Устав Србије је у члану 35. предвидео право на рехабилитацију и накнаду штете под законским условима.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је првостепени суд применио материјално право када је закључио да тужиоцу на име правичне накнаде нематеријалне штете коју је претрпео, на основу члана 200. ЗОО припада досуђени износ од 400.000,00 динара, узимајући у обзир чињенице утврђене у поступку и то трајање лишења слободе (109 дана), тужиочеве године живота (рођен 1956. године) и његову ранију неосуђиваност,

Имајући у виду напред наведено, као и да тужилац својим недозвољеним поступцима није скривио притварање, (када би применом члана 584. став 2. ЗКП, било искључено је право на накнаду штете), правилно је становиште првостепеног суда заузето на бази утврђеног чињеничног стања, а у одсуству саслушања тужиоца као парничне странке (који је тешко покретан), а од ког доказног средства је одустао, да је тужена у обавези да му накнади нематеријалну штету на основу одредаба чланова 172. и 200. ЗОО и већ цитираних одредби ЗКП-а.

Одлука о трошковима поступка правилно је донета на основу чланова 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП. Трошкови ревизијског поступка тужиоцу се не досуђују иако је успео са ревизијом, јер није поставио опредељени захтев за исплату трошкова (члан 163. став 1. и 2. Закона о парничном поступку).

Из наведених разлога ревизија тужиоца је оцењена као основана, па је одлучено као у изреци на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић